

**ԻՆՏԵՐՆԵՏԻ ԴԵՐԸ ԵՎ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆԸ
ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ ՓՈՔՐ ԵՎ ՄԻԶԻՆ
ՁԵՌՆԱՐԿԱՏԻՐՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏԱԳԱ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ
ԳՈՐԾԸՆԹԱՑՆԵՐՈՒՄ**

ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

**ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆՆ ԻՐԱԿԱՆԱՑՎԵԼ Է «ՆՈՅ ՖԻՐՄԱ» ԱՎ ԿՈՂՄԻՑ
«ԻՆՏԵՐՆԵՏ ՀԱՆՐՈՒԹՅՈՒՆ» ՀՎ ՊԱՏՎԵՐՈՎ
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 2015Թ**

ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅԱՆ ՆՊԱՏԱԿՆ ՈՒ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ՝

Սոցիոլոգիական հարցման միջոցով պարզել, վերլուծել և փաստել, թե ի՞նչ դեր և ազդեցություն ունի ինտերնետը Հայաստանում փոքր և միջին (ՓՄ) ձեռնարկատիրության զարգացման գործընթացներում, վերլուծել փոքր և միջին ձեռնարկությունների (ՓՄՁ) հետագա դինամիկ զարգացմանը խոչընդոտող խնդիրները և վեր հանել ու բացահայտել այն մարտահրավերներն ու պրոբլեմները, որոնք առկա են այժմ գործատուների մոտ ինտերնետից օգտվելիս:

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ (1)

Հայաստանի Հանրապետությունում փոքր և միջին ձեռներեցության զարգացման քաղաքականությունն ուղղված է տնտեսական, սոցիալական և քաղաքական զարգացման գործընթացներում ՓՄՁ-ների ներուժի լիարժեք օգտագործմանն ու դերի բարձրացմանը:

Փոքր և միջին ձեռնարկատիրության պետական աջակցության մասին՝ ՀՀ օրենքում 05.10.2010թ. կատարված լրացումներից հետո հայաստանյան ՓՄՁ-ների սուբյեկտները դասակարգվում են հետևյալ կերպ՝

- Գերփոքր՝ առևտրային կազմակերպություններ և անհատ ձեռնարկատերեր, որոնց աշխատողների միջին ցուցակային թվաքանակը կազմում է մինչև 10 մարդ, իսկ նախորդ տարվա գործունեությունից ստացված հասույթը կամ նախորդ տարեվերջի դրությամբ ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը չի գերազանցում 100 մլն. դրամը:

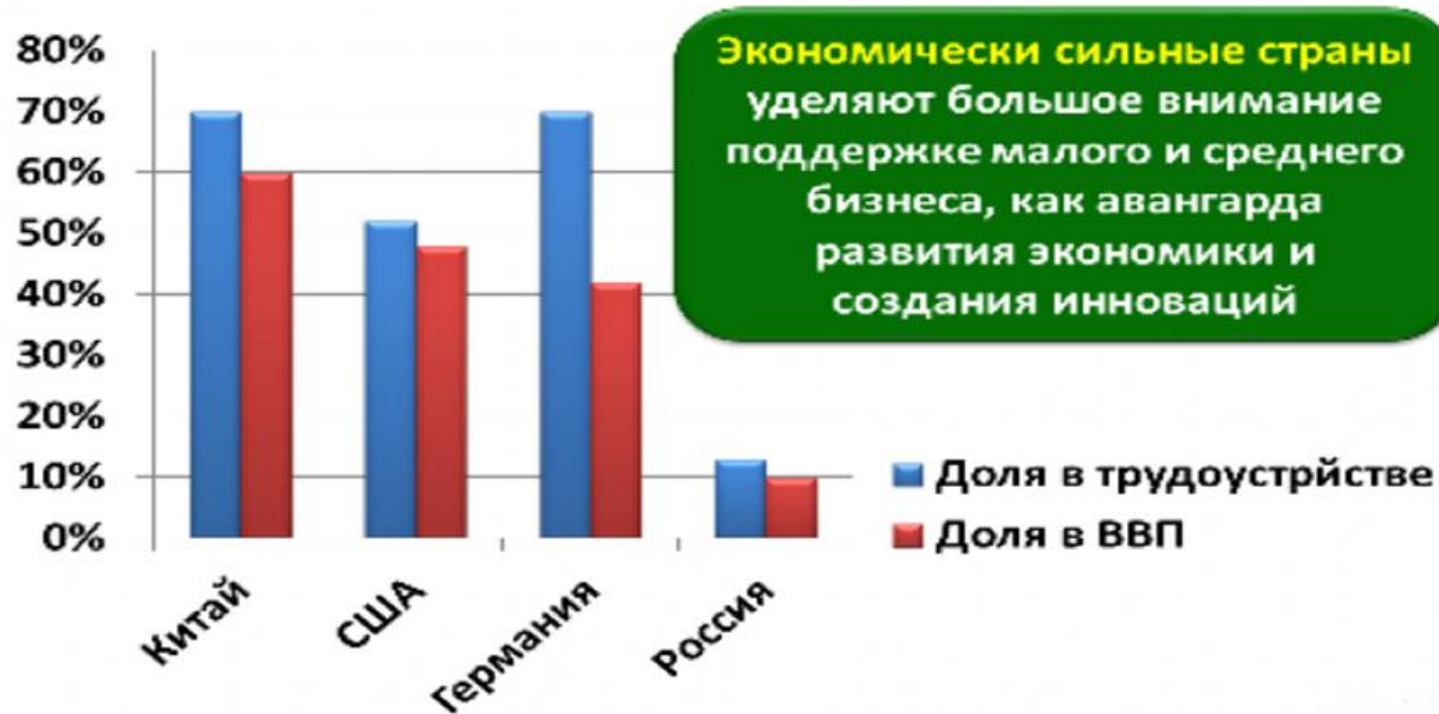
ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ (2)

- Փոքր, որոնց աշխատողների միջին ցուցակային թվաքանակը կազմում է մինչև 50 մարդ, իսկ նախորդ տարվա հասույթը չի գերազանցում 500 մլն. դրամը:
- Միջին, որոնց աշխատողների միջին ցուցակային թվաքանակը կազմում է մինչև 250 մարդ, իսկ նախորդ տարվա հասույթը չի գերազանցում 1.500 մլն. դրամը կամ նախորդ տարեվերջի դրուլթյամբ ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը չի գերազանցում 1000 մլն. դրամը:

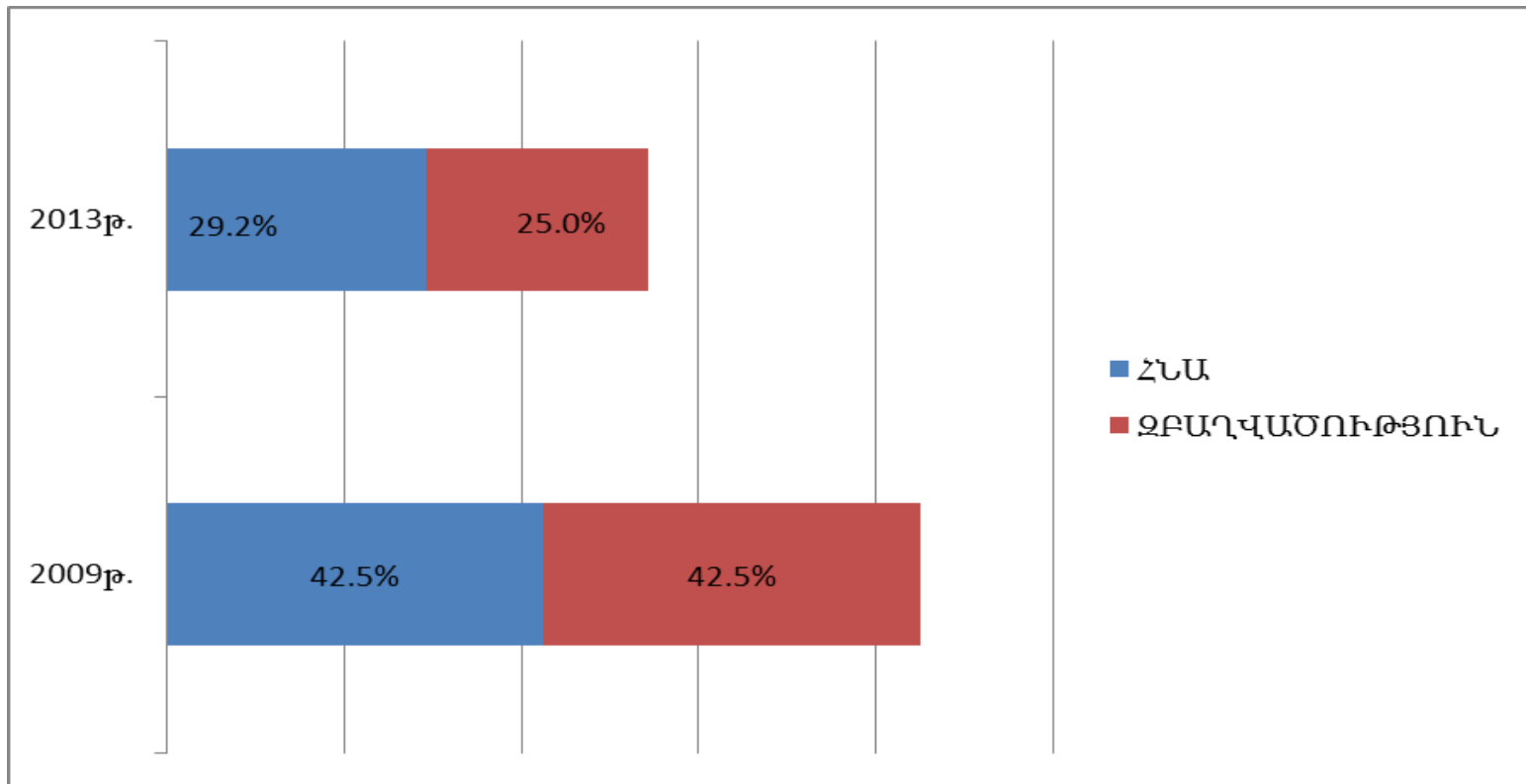
Օրենքը ուժի մեջ է մտել 2011թ. հունվարի 1-ից:

ՓՈՔԻ ԲԻԶՆԵՍԸ ՉԱՐԳԱՑԱԾ ԵՐԿՐՆԵՐՈՒՄ ԿԱԶՄՈՒՄ Է
ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԻՆՉԱ 90%-Ը, ԴՐԱՆՈՎ ԻՍԿ
ՆՊԱՍՏԵԼՈՎ ՈՉ ՄԻԱՅՆ ՄԻՋԻՆ ԽԱՎԻ ՁԱԱՎՈՐՄԱՆԸ,
ԱՅԼ ՆԱԵՎ ԲԱՐԵԿԵՑԻԿ ԿՅԱՆՔԻ ԱՊԱՅՈՎՄԱՆԸ

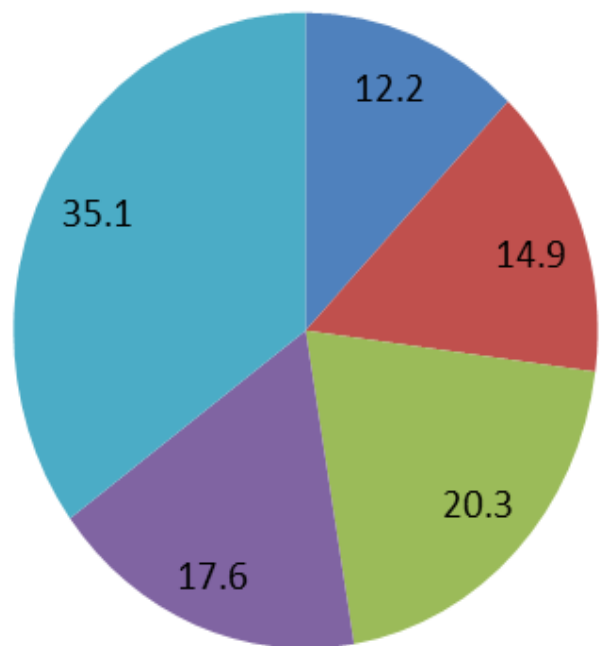
Доля малых и средних фирм в экономике страны

ՊԱՏԿԵՐԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ 2009 և 2013 թթ.

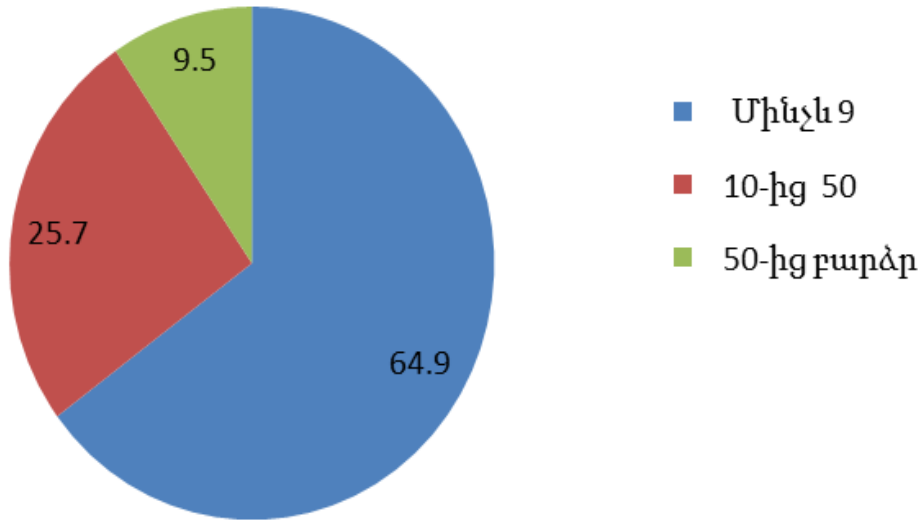
1. Հարցման մասնակիցները ներկայացնում են գործունեության հետևյալ ոլորտները՝

- ՏՏ, բարձր տեխնոլոգիաներ, ճշգրիտ ճարտարագիտություն
- Արտադրություն, շինարարություն
- Առևտուր
- Տուրիզմ
- Ծառայություններ՝ ապահովագրություն, սննդի կետեր, սպա կենտրոններ, գեղեցկության սրահներ, այլ

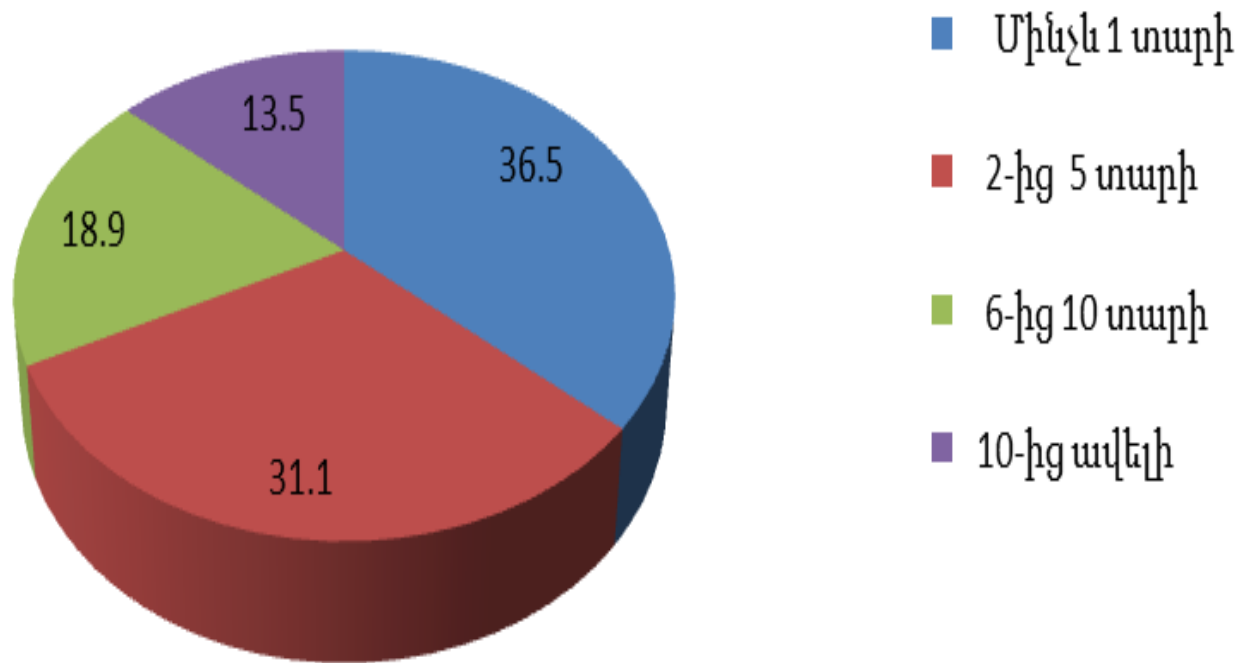
ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

2. Ըստ աշխատակիցների թվի պատկերը հետևյալն է՝

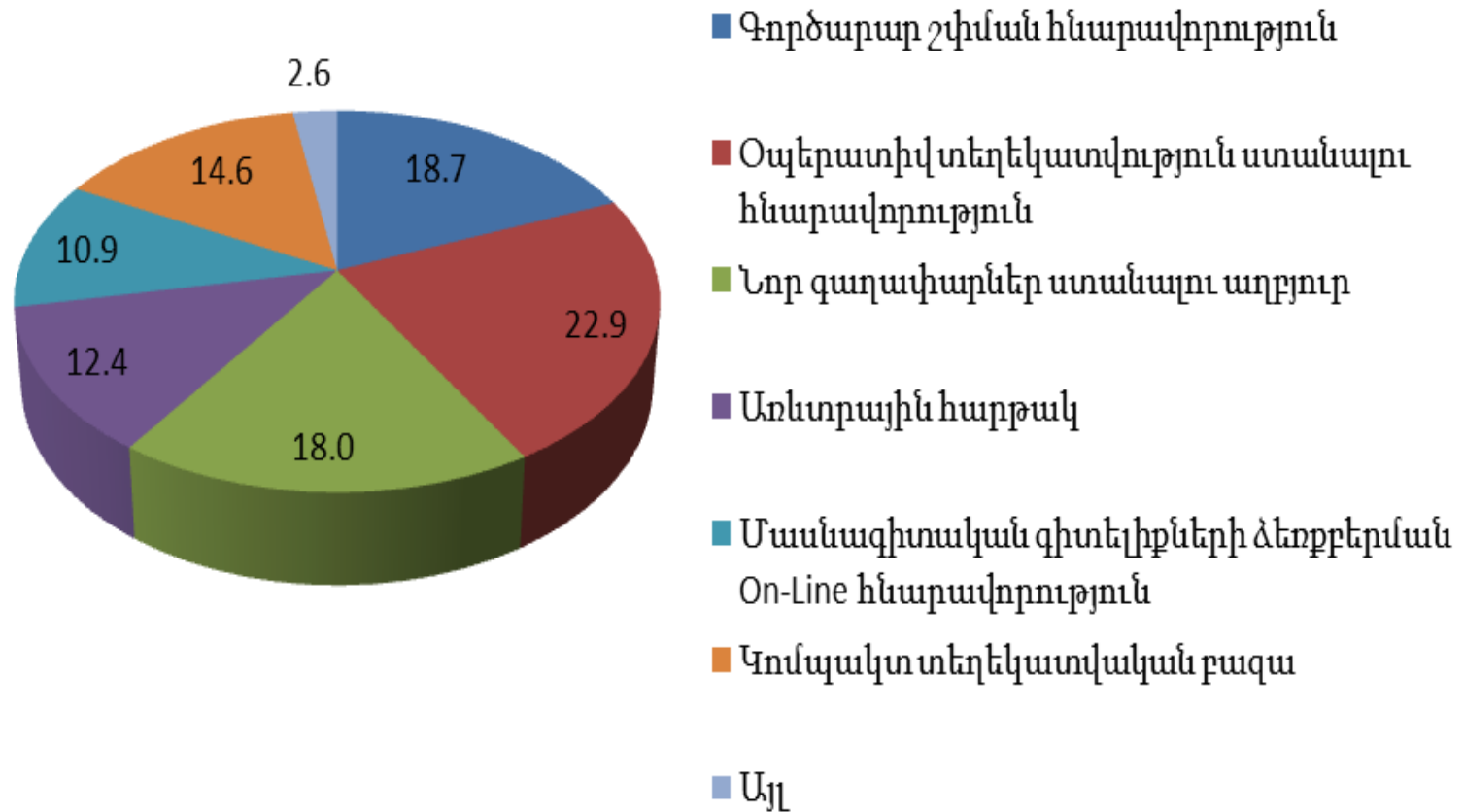

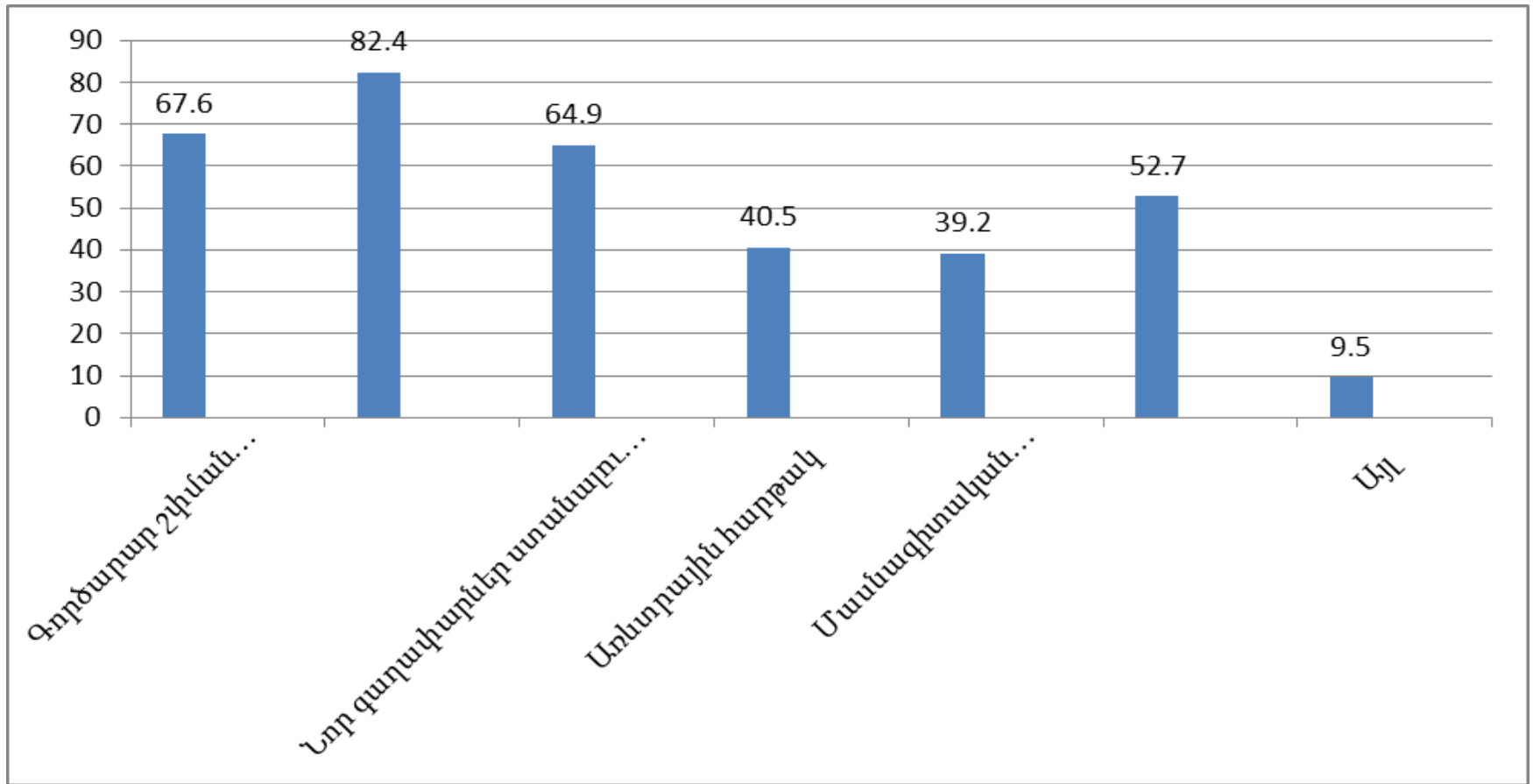
3. Հարցմանը մասնակցած կազմակերպություններն ըստ գործունեության ժամանակահատվածի ներկայացված են այսպես՝

4. Հարցման մասնակիցները կարծում են, որ ինտերնետը գործարար մարդու համար դա՝ ա) ըստ պատասխանների թվի

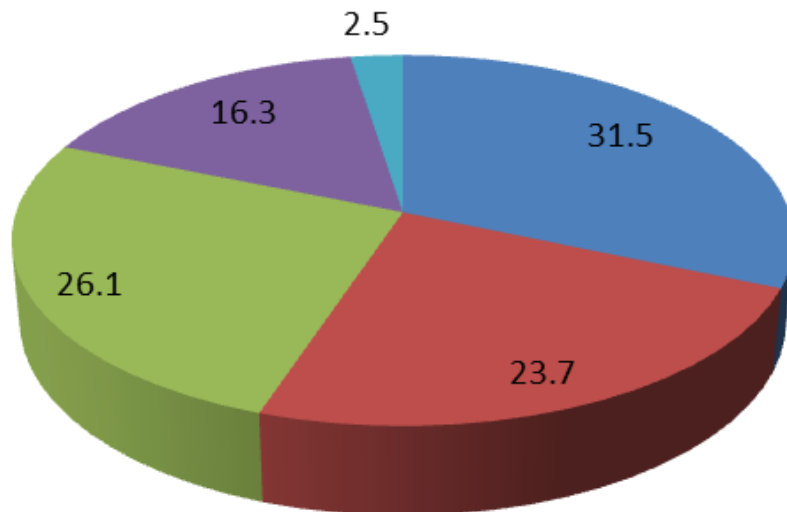
Բ) ԸՍՏ ՀԱՐՑՎԱԾՆԵՐԻ՝

Հարցվածների ճնշող մեծամասնությունը՝ 82.4%, գտնում է, որ ինտերնետը գործարար մարդու համար օպերատիվ տեղեկատվություն ստանալու հնարավորություն է, 67.6% -ը ինտերնետը համարում է գործարար շփման հնարավորություն, ևս 64.9 %-ը՝ նոր գաղափարներ ստանալու աղբյուր:

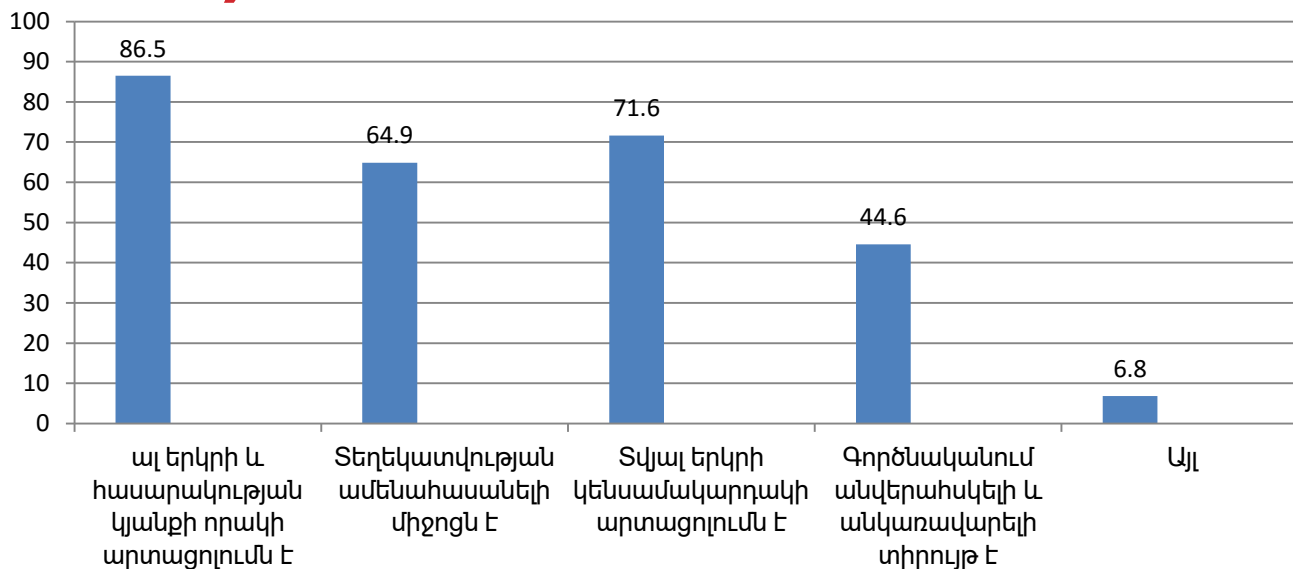
5. Հարցվածներն իրենց գնահատականներում կարծիք են հայտնել, որ ինտերնետն այսօր

ա) ըստ պատասխանների թվի

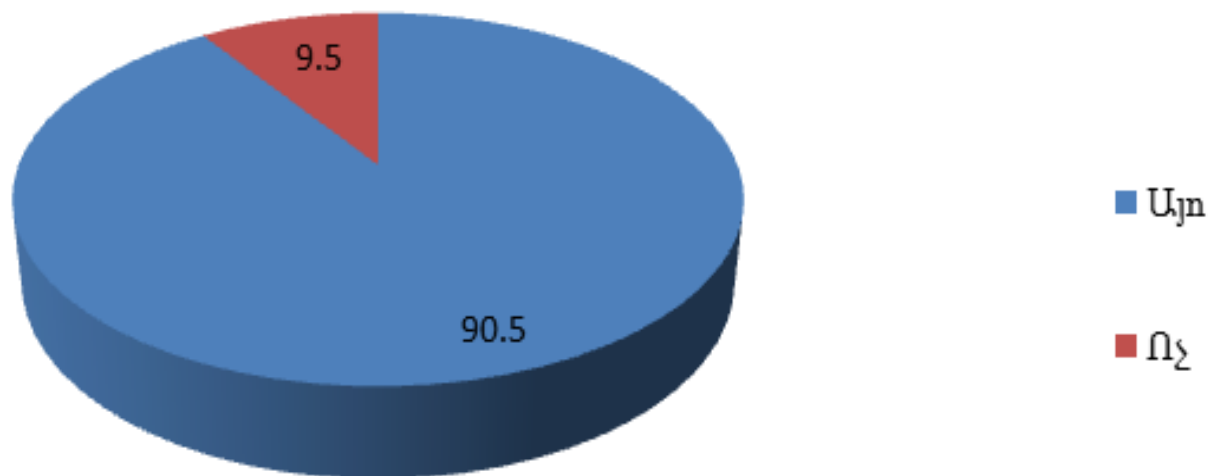
- Տվյալ երկրի և հասարակության կյանքի որակի արտացոլումն է
- Տեղեկատվության ամենահասանելի միջոցն է
- Տվյալ երկրի կենսամակարդակի արտացոլումն է
- Գործնականում անվերահսկելի և անկառավարելի տիրույթ է
- Այլ

Բ) ԸՍՏ ՉԱՐՑՎԱԾՆԵՐԻ

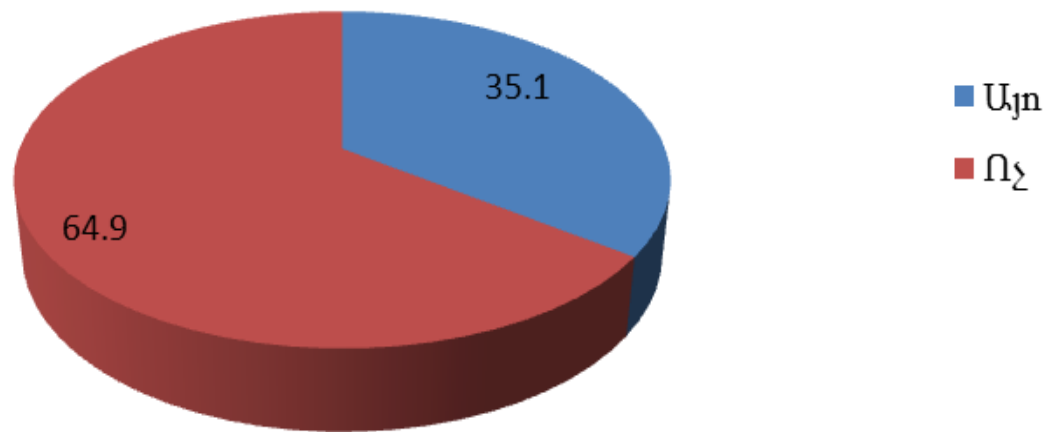

Չարցվածների ճնշող մեծամասնությունը գտնում է, որ ինտերնետն այսօր տվյալ երկրի և հասարակության կյանքի որակի ու կենսամակարդակի արտացոլումն է:

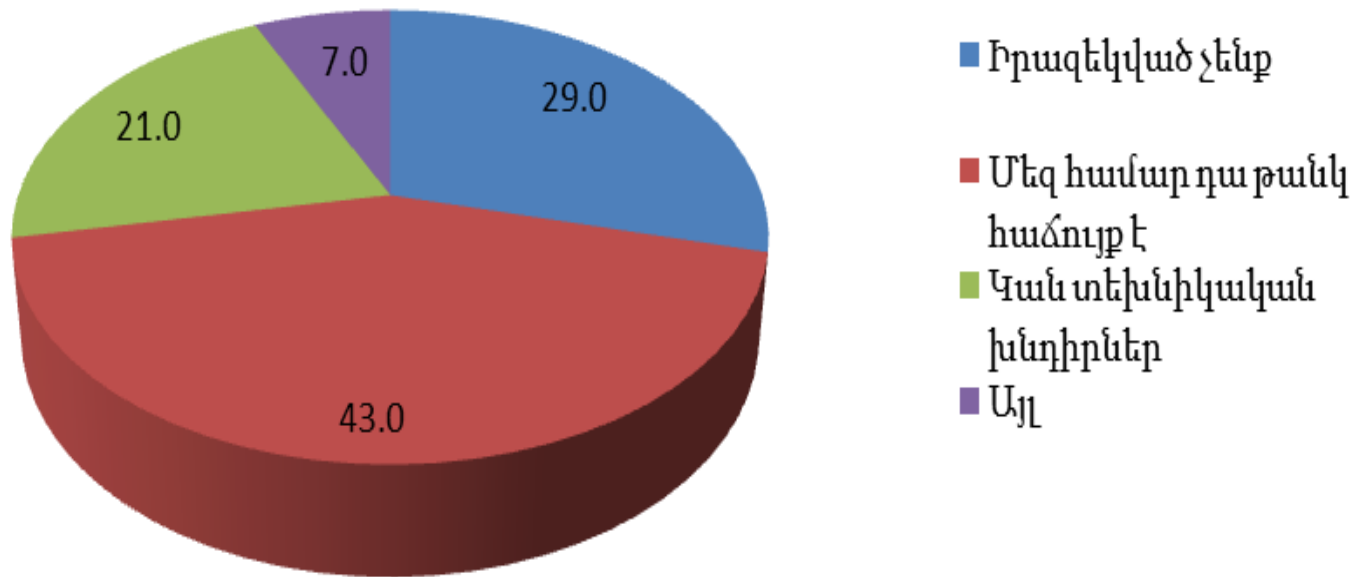
6. Հարցվածների բացարձակ մեծամասնությունը՝ 90.5%-ը, գտնում է, որ ինտերնետի շնորհիվ Հայաստանի ՓՄՁ-ները կարող են հաղթահարել երկրին պարտադրված շրջափակումը: Ինտերնետի միջոցով հնարավոր է լրացնել տեղեկատվության պակասը, ապահովել թափանցիկությունը, որն իր հերթին կրերի երկրի վարկանիշի և գրավչության բարձրացմանը, դրանով ապահովելով ներդրողների մուտքը երկիր:

7. Հետազոտության կարևոր խնդիրներից էր նաև պարզել, թե ինչն է պատճառը, որ . am տիրույթում դոմենային անվանումների գրանցումն հեռու է բավարար լինելուց: Հարցվածների միայն 35.1 %-ը ունի իր կայք էջը:

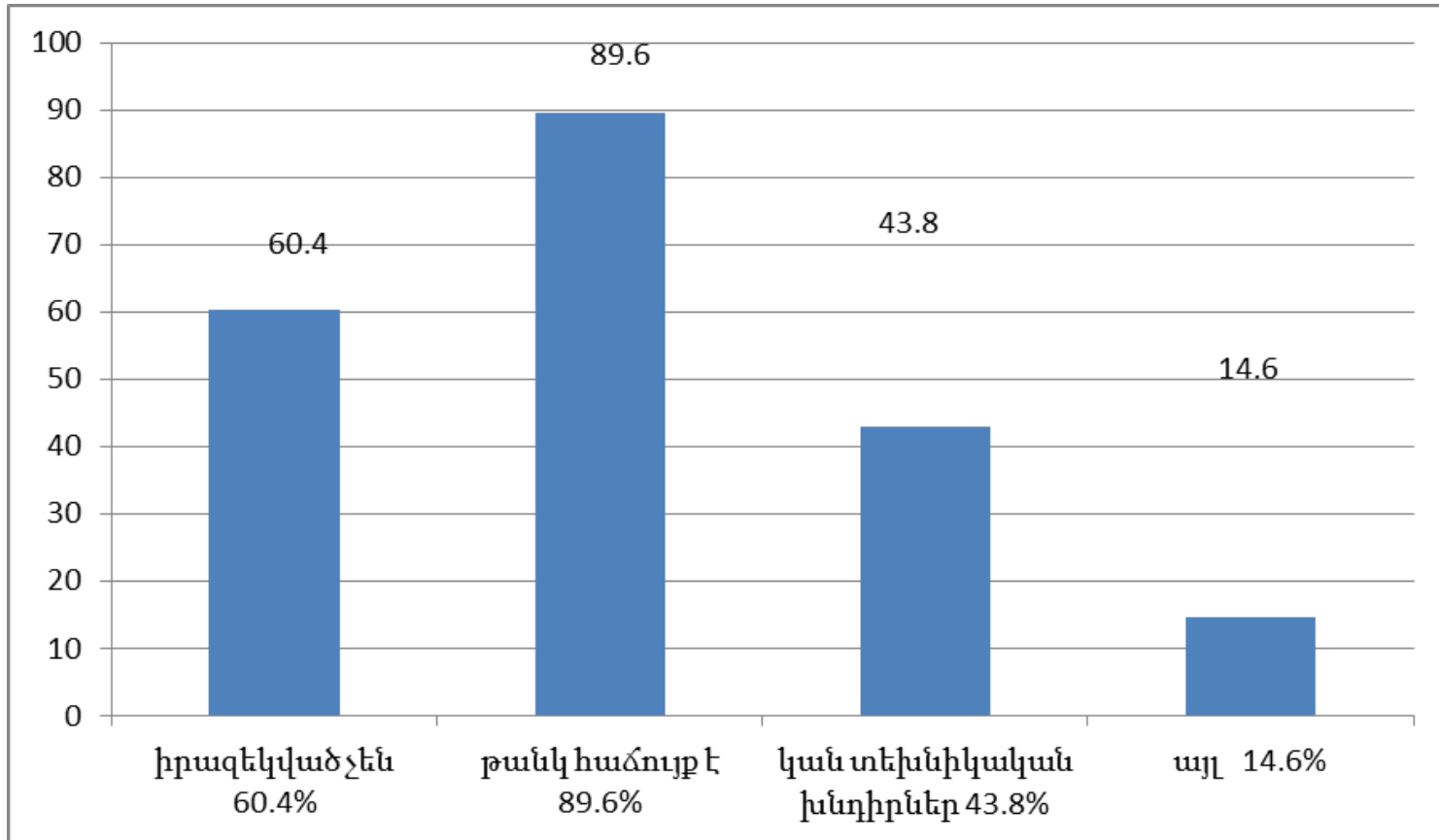

Ա) Կայք չունենալը հարցվածները հիմնականում պատճառաբանում են ֆինանսական դժվարություններով և իրազեկման պակասով
ա) ըստ պատասխանների թվի

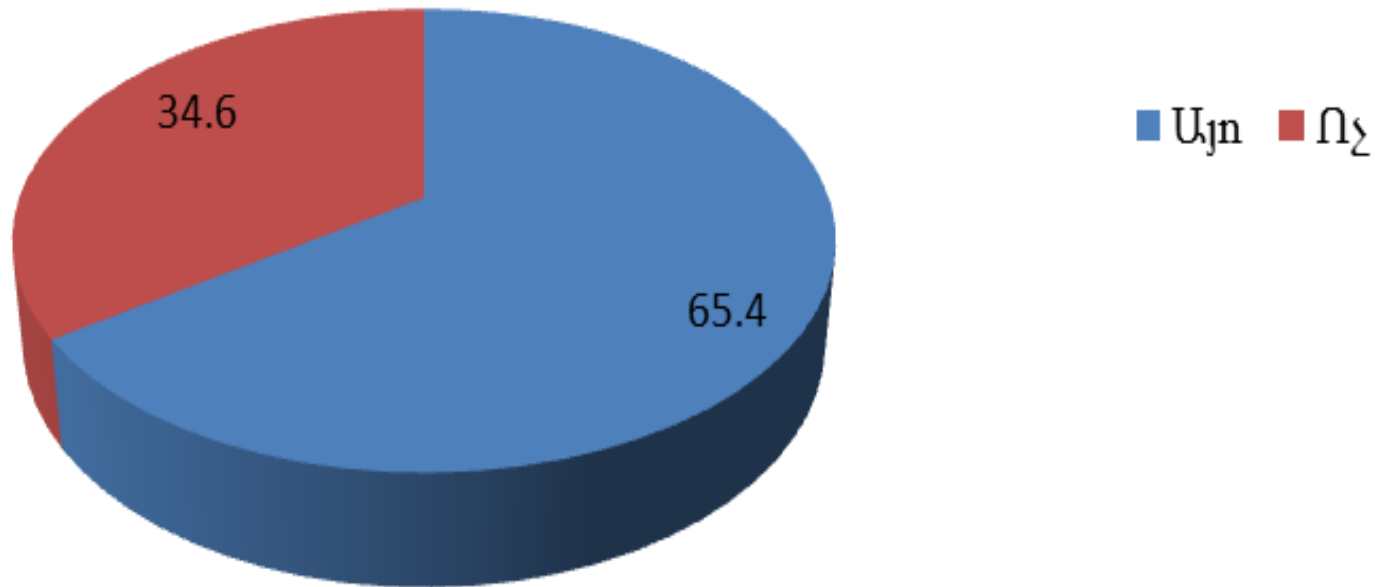

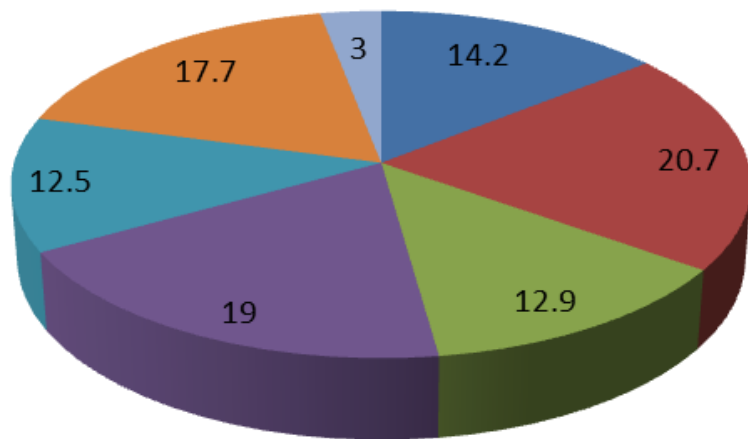
Բ) ԸՍՏ ՉԱՐՑՎԱԾՆԵՐԻ

Բ) Կայքի անվանումը 65.4 %-ի մոտ
համընկնում է կազմակերպության ֆիրմային
անվան հետ

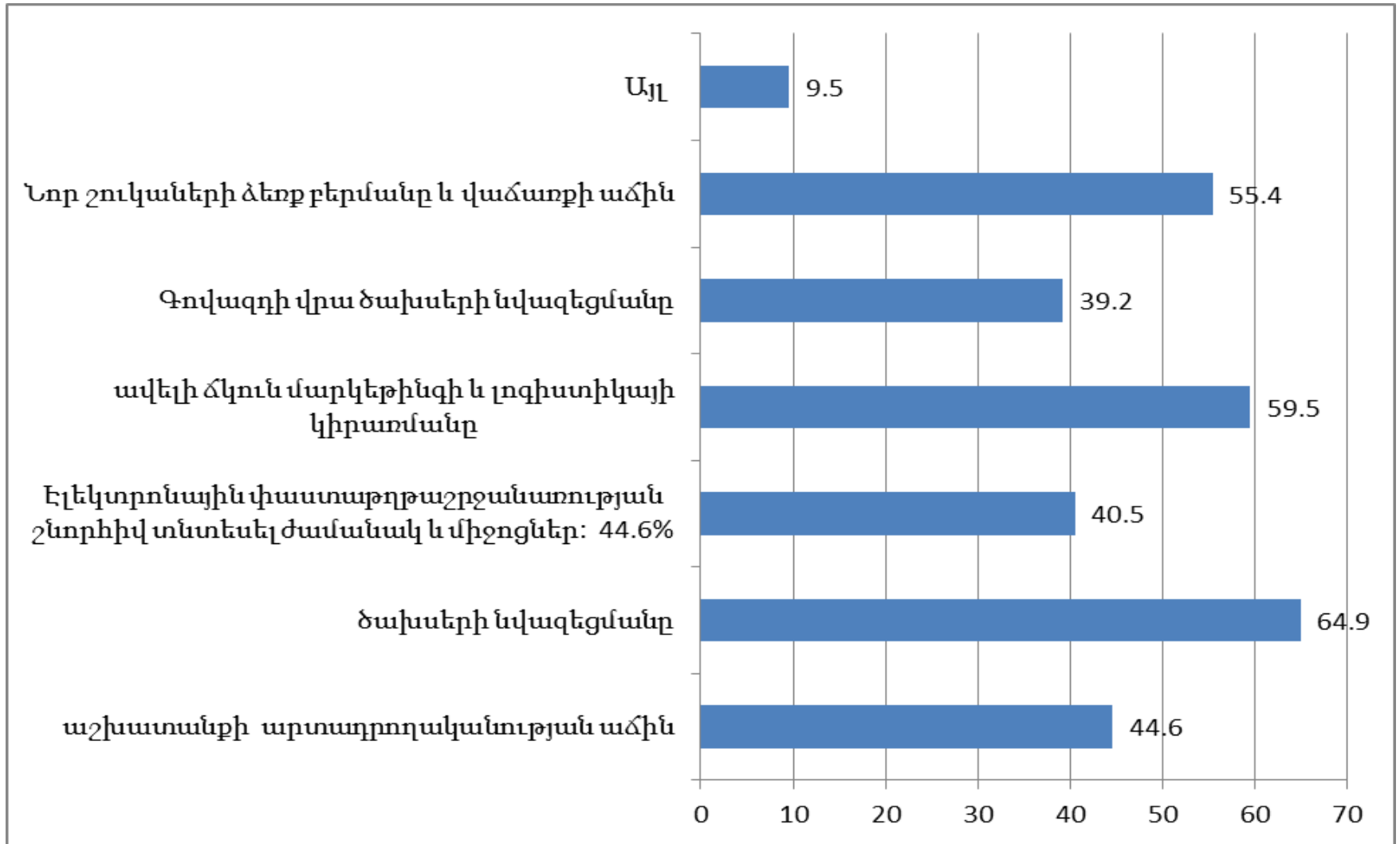

Բ) ըստ պատասխանների թվի հարցվածների 20.7 %-ը փաստում է, որ ինտերնետը նպաստել է իրենց ծախսերի նվազեցմանը: 19.0%-ը ավելի ճկուն մարկետինգ և լոգիստիկա է կիրառել ինտերնետի շնորհիվ, ևս 17.7%-ը՝ նոր շուկաներ է ձեռք բերել:

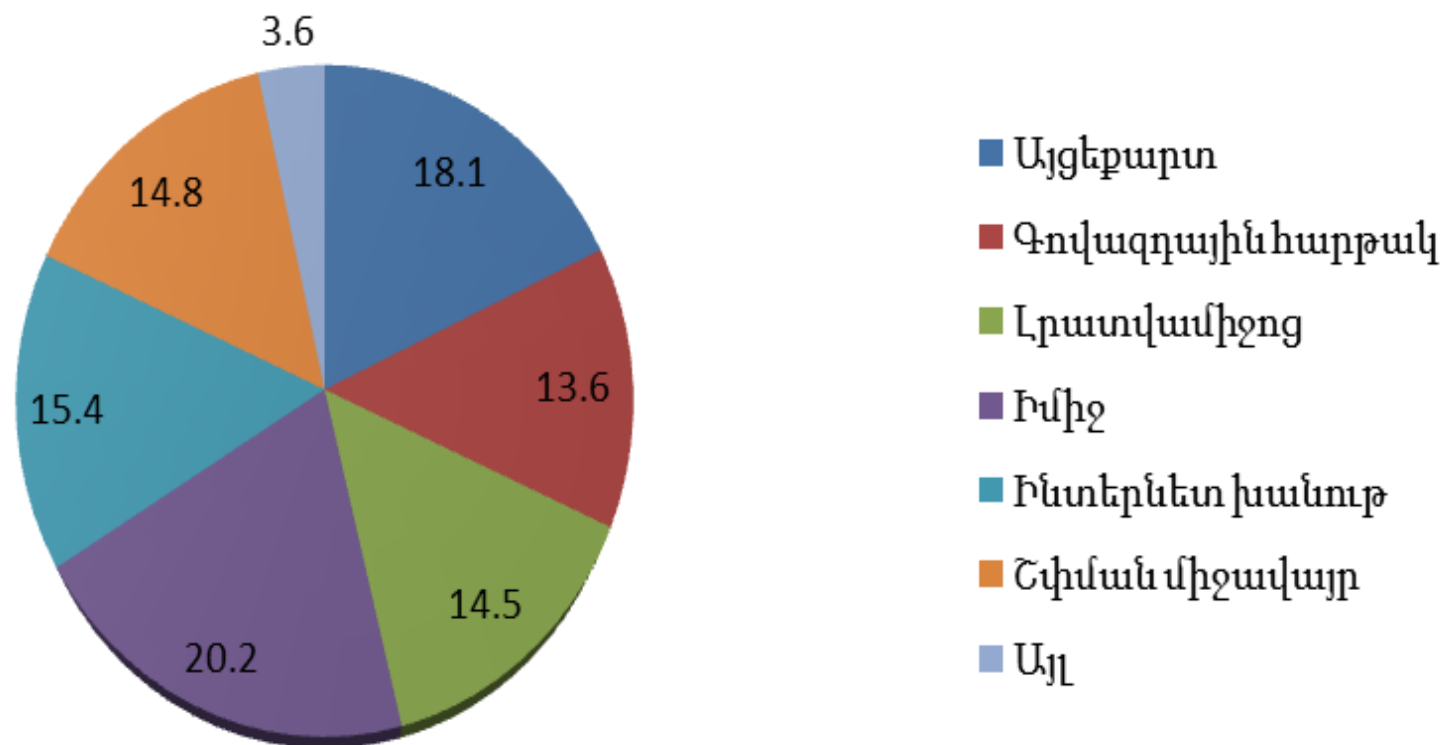

- Աշխատանքի արտադրողականության աճին
- Ծախսերի նվազեցմանը
- Էլեկտրոնային փաստաթղթաշրջանառության շնորհիվ տնտեսել ժամանակ և միջոցներ:
- Ավելի ճկուն մարկեթինգի և լոգիստիկայի կիրառմանը
- Գովազդի վրա ծախսերի նվազեցմանը
- Նոր շուկաների ձեռք բերմանը և վաճառքի աճին
- Այլ

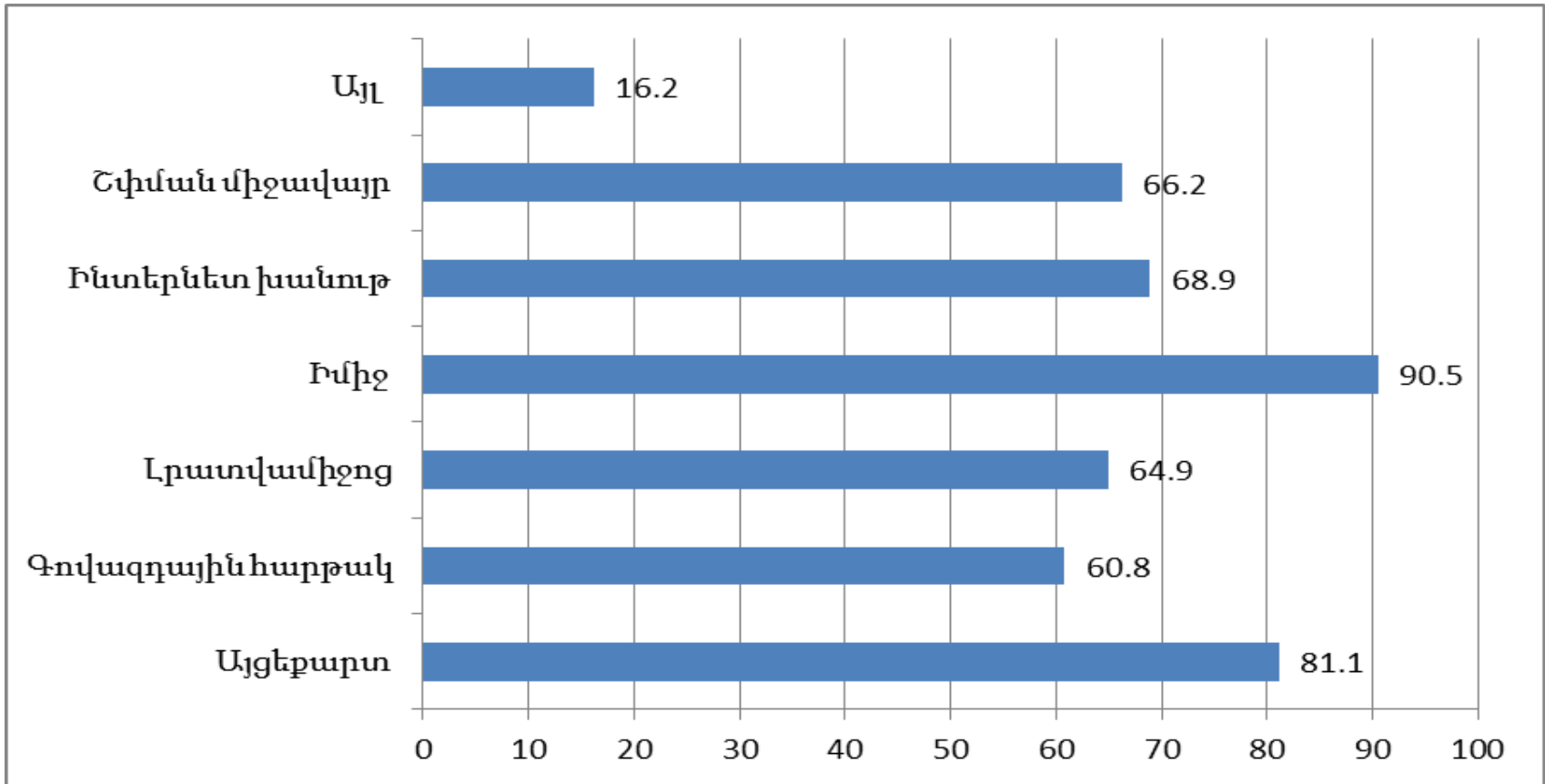
Բ) ԸՍՏ ՀԱՐՑՎԱԾՆԵՐԻ

**8. Չնայած նրան, որ հարցվածների միայն 35.1%-ը ունի իր կայք-էջը, կարծում են, որ կայքը, տնտեսվարողի համար, դա
ա) ըստ պատասխանների թվի**

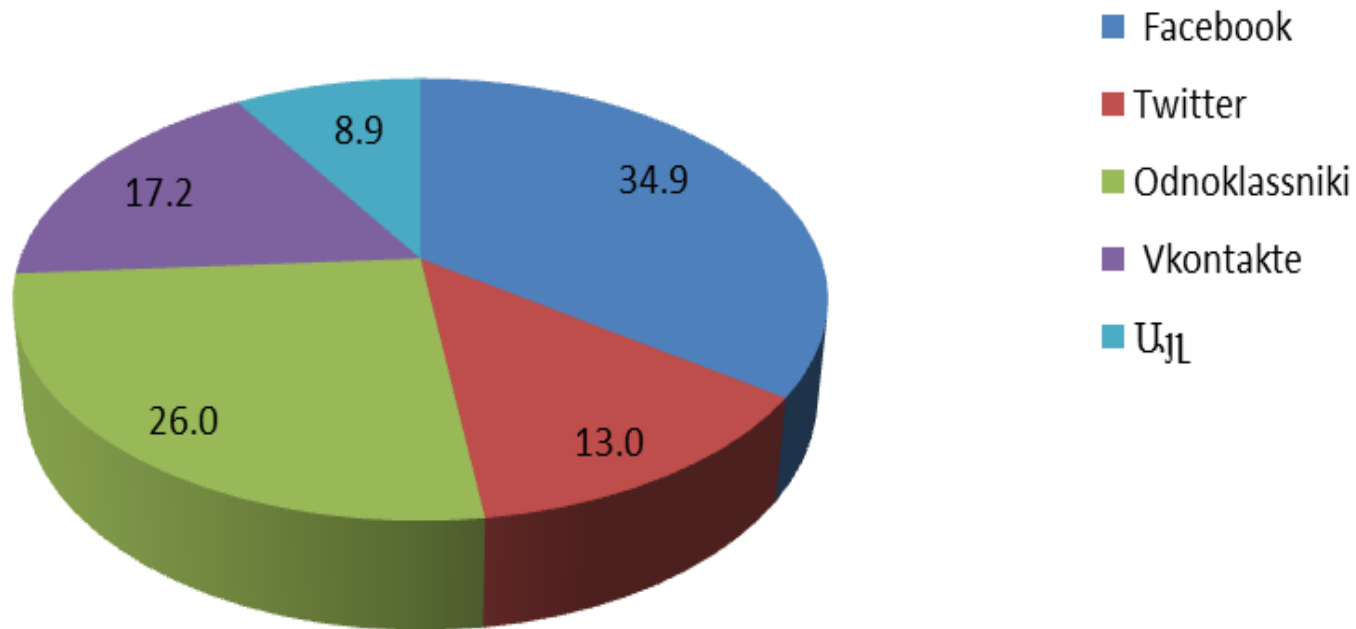

Բ) ԸՍՏ ՀԱՐՑՎԱԾՆԵՐԻ

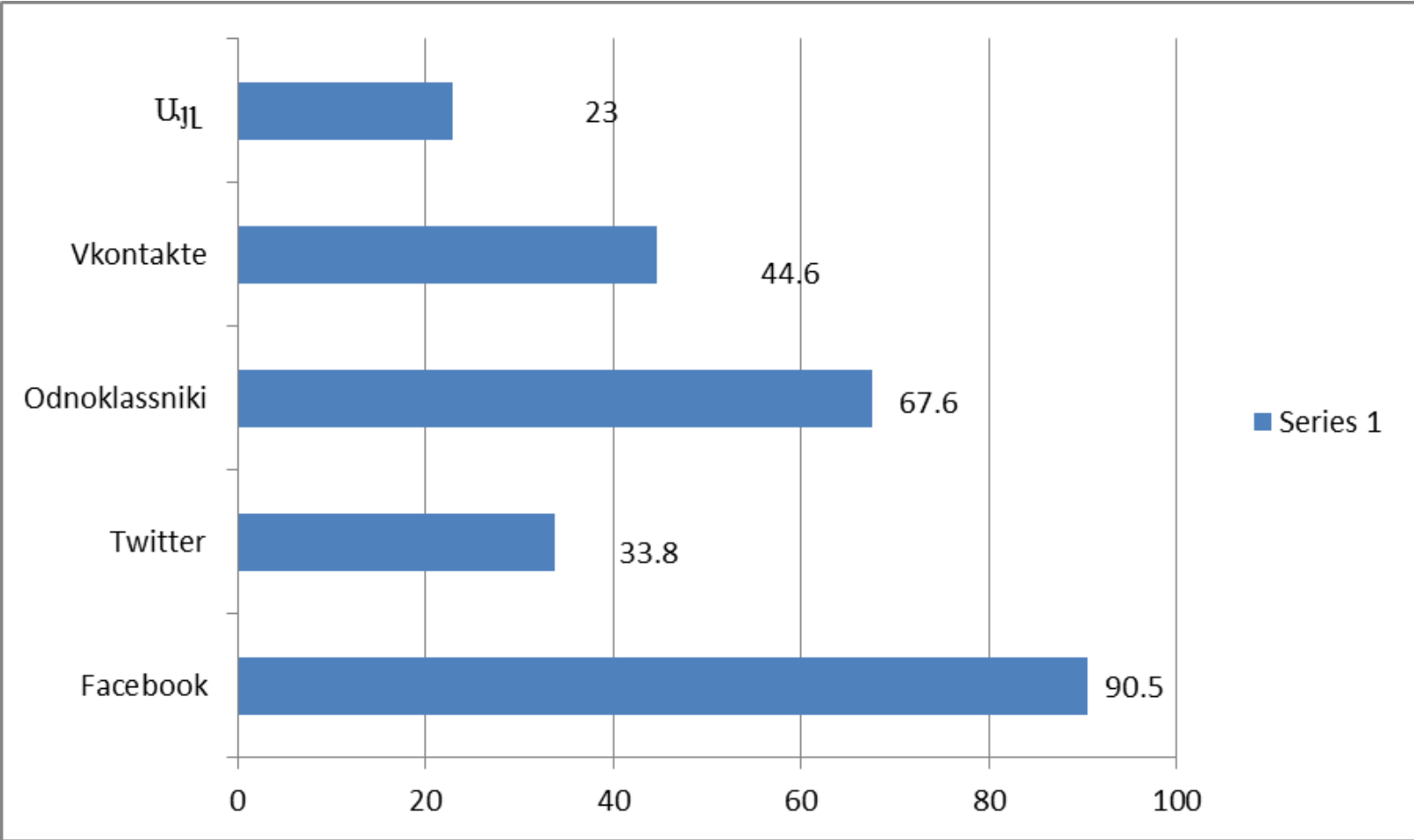

Տնտեսվարողները հիմնականում այն կարծիքին են, որ կայք ունենալը իմիջ է, շփման միջավայր և այցեքարտ:

9. Հստ պատասխանների թվի հարցվածների 34.9 %-ը նախընտրում է Facebook-ը, 26.0%-ը՝ Odnoklassniki սոց ցանցերը:

Բ) ԸՍՏ ՅԱՐՑՎԱԾՆԵՐԻ **FACEBOOK**-Ի ԱՌՎԿԵԼՈՒԹՅՈՒՆԸ ԲԱՑԱՐՁԱԿ Է՝ **90.5%**:

ՀԱՄԱԴՐԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ՆԵՐԿԱՅԱՑՎՈՒՄ Է ՌԴՈՒՄ ԿԱՏԱՐՎԱԾ ՀԱՄԱՆՄԱՆ ՈՒՍՈՒՄԱՍԻՐՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏԿԵՐԸ՝

Малый бизнес в соцсетях

Есть ли у вашей компании официальная страница в социальных сетях?

Считаете ли вы социальные сети эффективным каналом привлечения заказчиков?

В каких социальных сетях присутствует компания

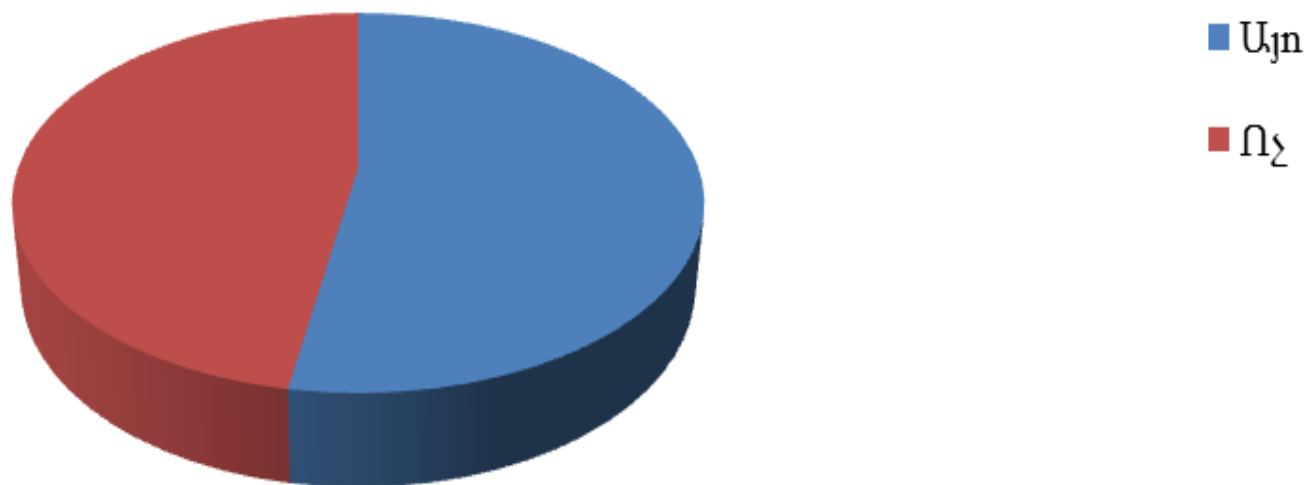
Кто администрирует группы вашей компании в социальных сетях?

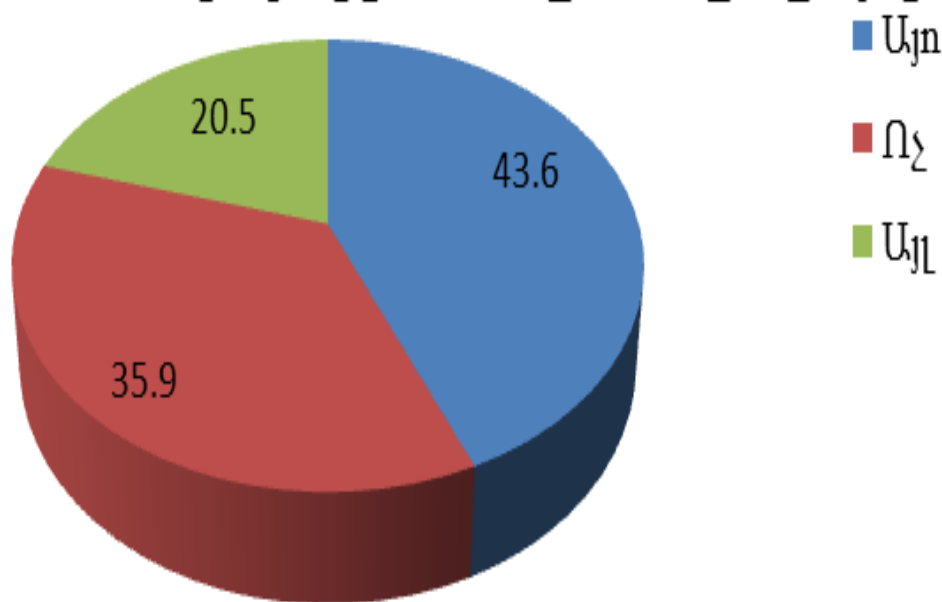
С какой целью вы используете или использовали бы социальные сети для бизнеса?

**10. Տնտեսավարողների 52.7%-ը ունի իր քիզնես էջը
Facebook-ում**

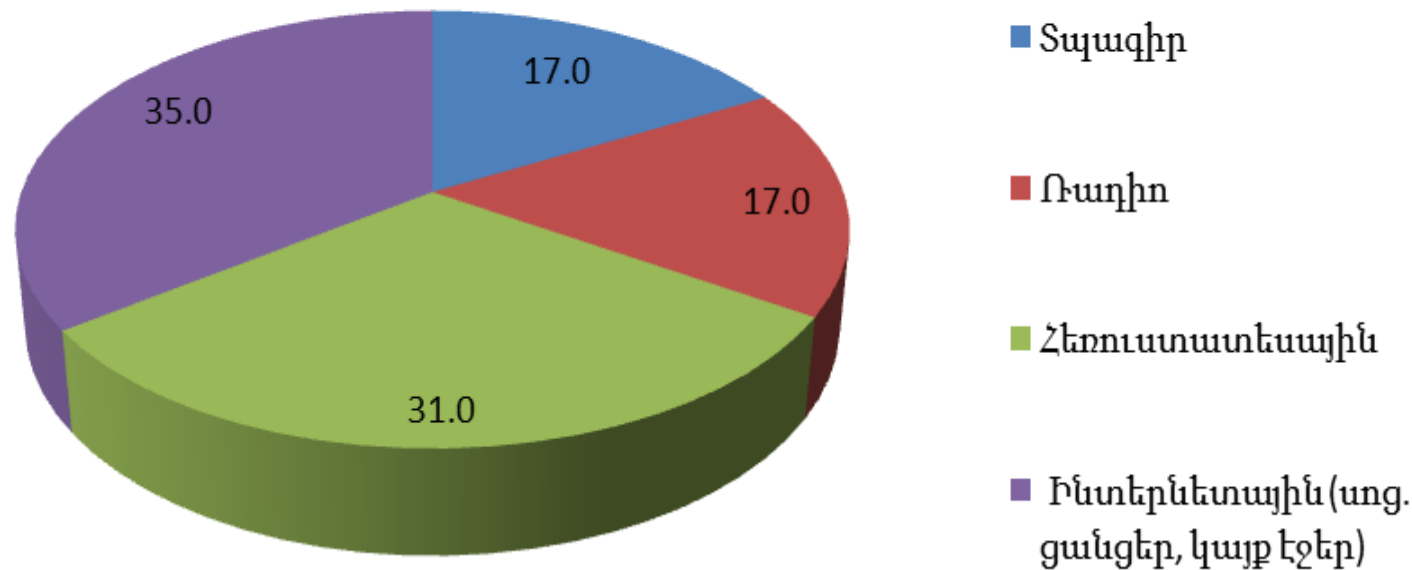

Նրանցից 43.6%-ը Facebook իրենց էջը համարում է արդյունավետ, ոչ արդյունավետ է համարում կայք ունեցողների 35.9%-ը, 25%-ը՝ ոչ այնքան

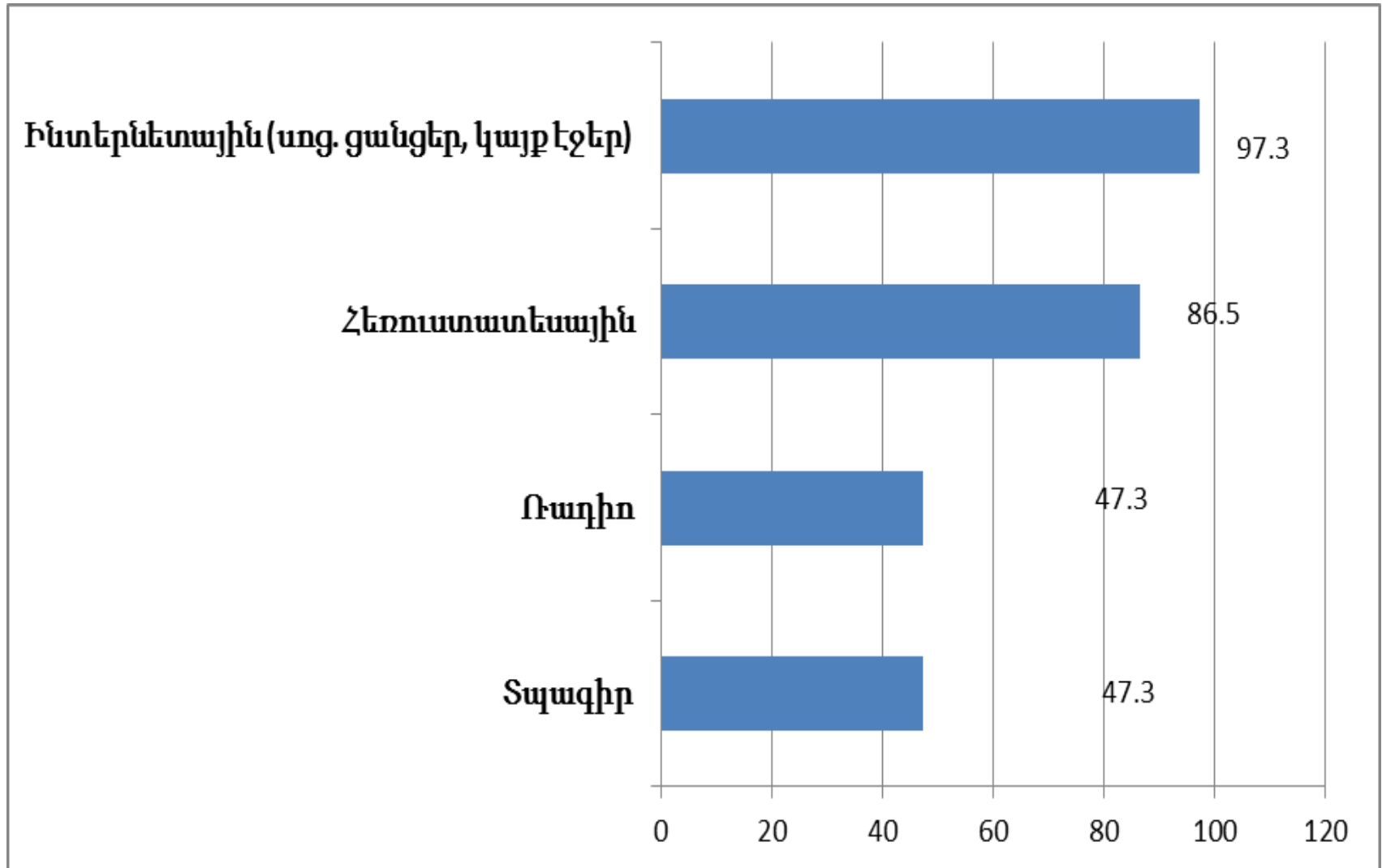

**11. Հետաքրքիր էր նաև իմանալ հարցվածների կարծիքը
շահավետ գովազդի վերաբերյալ:**

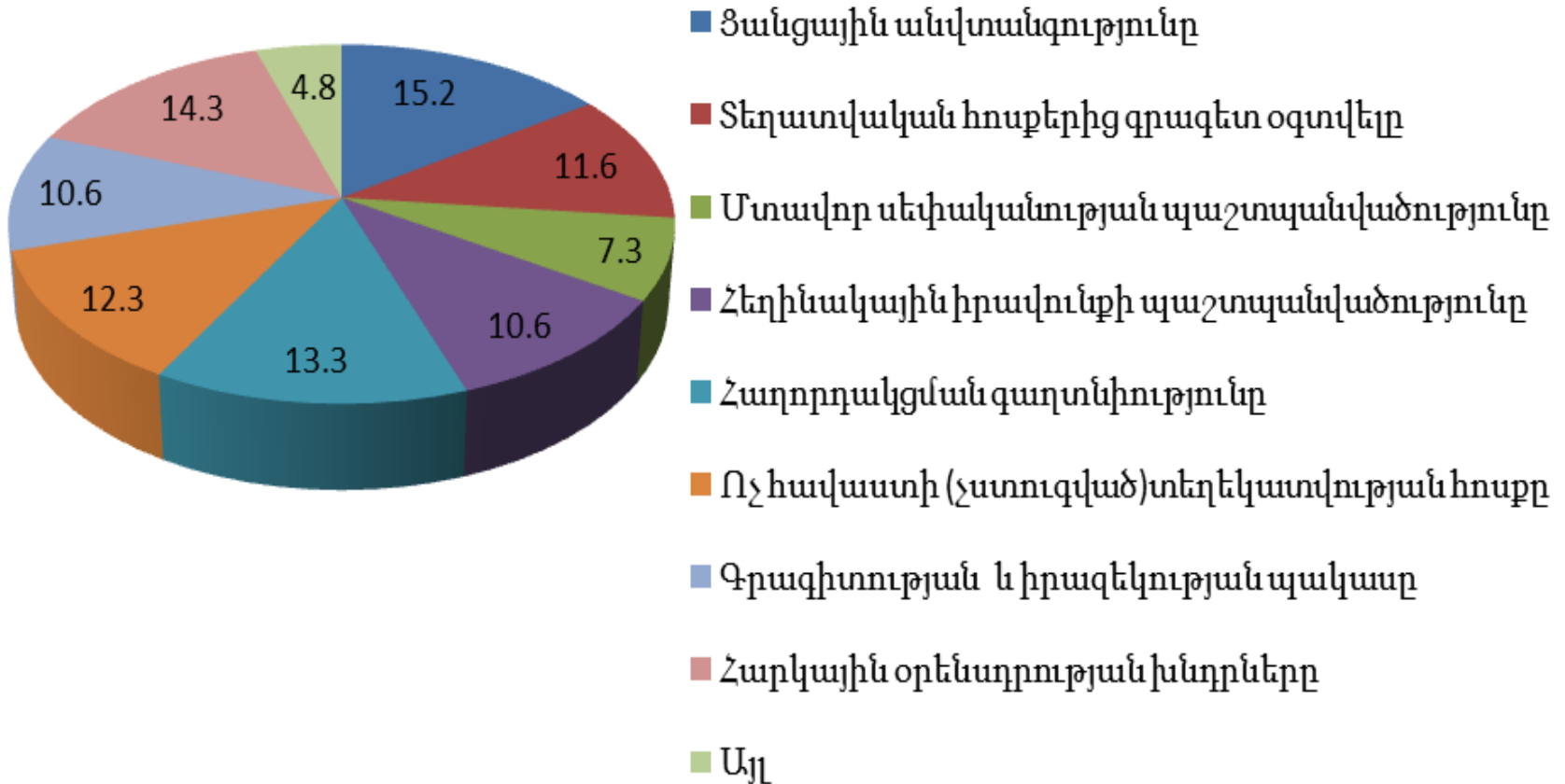
**ա) ըստ պատասխանների թվի հարցվածների 35.0%-ը
համոզված է, որ ինտերնետային գովազդը (սոցցանցեր,
կայք էջեր և այլն) ամենամատչելին է և շահավետ՝**

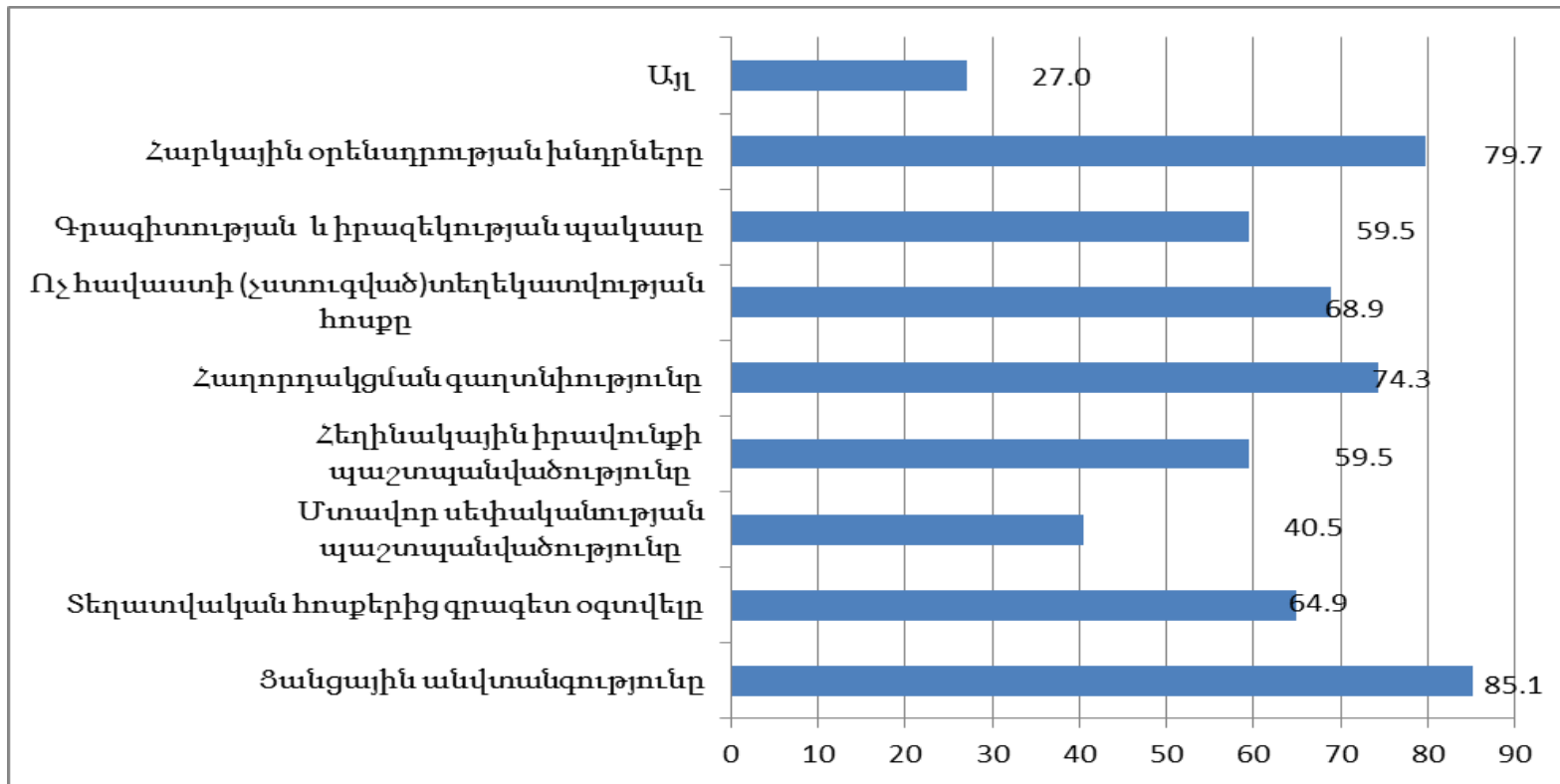
Բ) ԸՍՏ ՀԱՐՑՎԱԾՆԵՐԻ ՊԱՏԿԵՐՆ ԱՎԵԼԻ ՑԱՅՏՈՒՆ Է՝

12. Գործարար մարդու համար հիմնական պրոբլեմներն ու մարտահրավերները ինտերնետից օգտվելիս, դրանք ա) ըստ պատասխանների թվի

Բ) ԸՍՏ ՀԱՐՑՎԱԾՆԵՐԻ

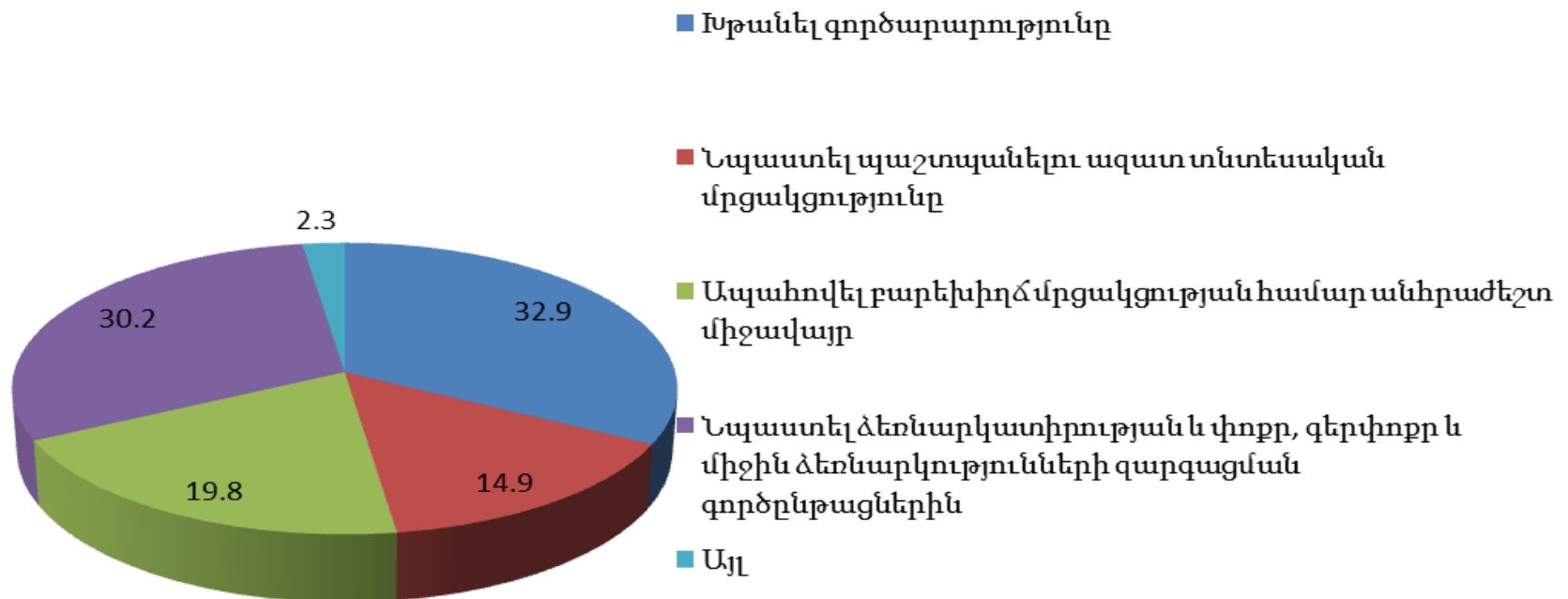

ՓՄՁ ղեկավարները հիմնական պրոբլեմ և մարտահրավեր են համարում ցանցային անվտանգությունը, հարկային օրենսդրության խնդիրները, հաղորդակցման գաղտնիությունը և ոչ հավաստի տեղեկատվության հոսքը:

Ինքնաքննադատաբար նշվում է նաև տեղեկատվական հոսքերից ինքնուրույն և ոչ գրագետ օգտվել չկարողանալու ունակությունը:

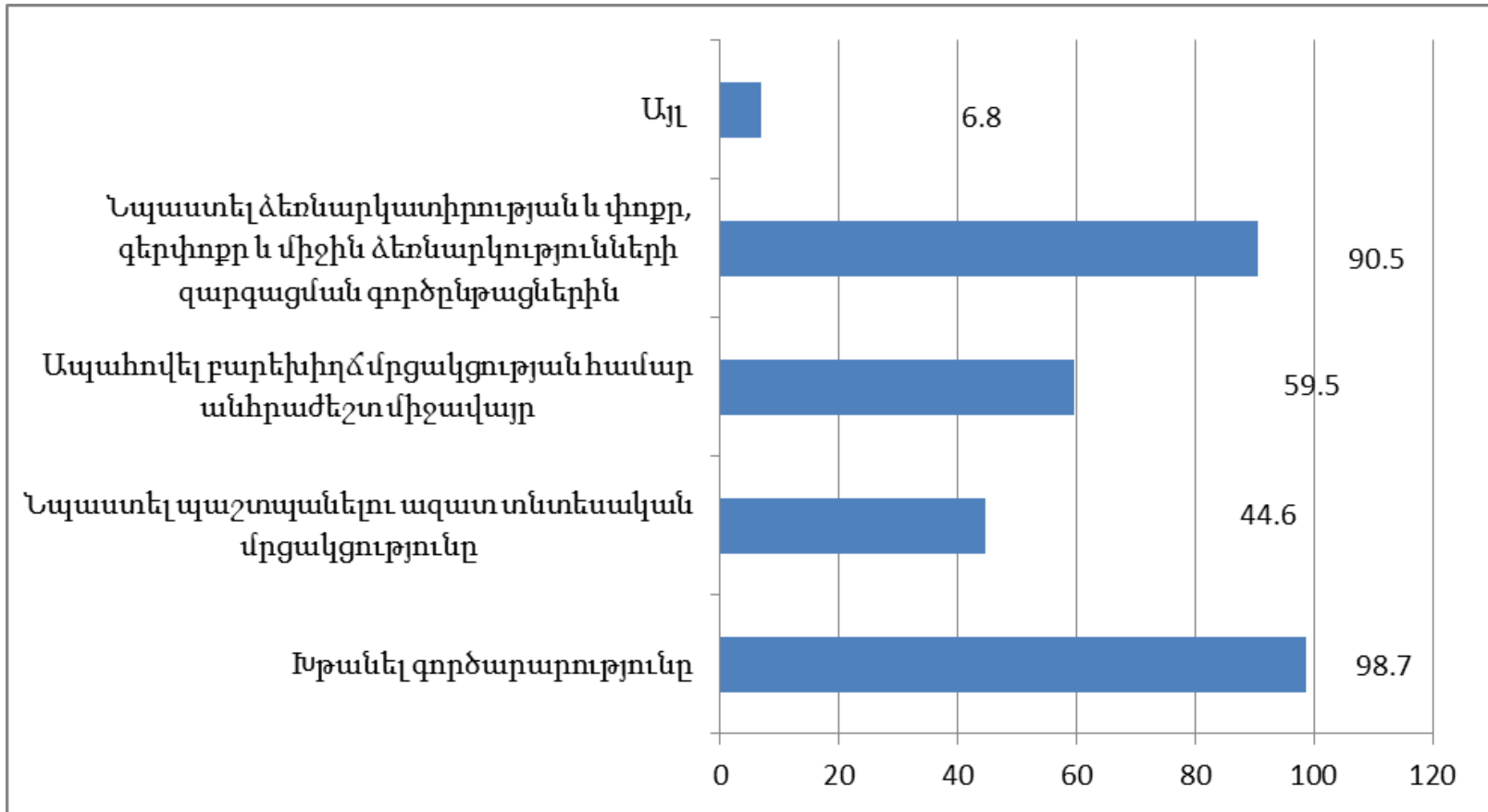
13. Ուրախալի է այն, որ հարցվածների մեծամասնությունը՝ 32.95-ը, գտնում է, որ մոտ ապագայում ինտերնետը կխթանի գործարարությունը Հայաստանում, կնպաստի ձեռնարկատիրության և ՓՄՁ-ների հետագա զարգացման գործընթացներին:

ա) ըստ պատասխանների թվի

Բ) ԸՍՏ ՀԱՐՑՎԱԾՆԵՐԻ

Հատկանշական է, որ գործարարության խթանումը ստացավ հարցման մասնակիցների բացարձակ առավելագույն արժեքը՝ հարցվածներ 98.7%-ը: Հարցվածները համոզված են, որ ինտերնետն է բիզնեսի խթանման շարժիչ ուժը և այն ի վիճակի է նպաստել ձեռնարկատիրության և ՓՄՁ-ների զարգացման գործընթացներին՝ 90,5%:

ԵԶՐԱՅԱՆԳՈՒՄ

Դեռ վաղ անցյալից մարդիկ մտածում էին միմյանց միջև հաղորդակցման մասին: Չամարվում է, որ մարդիկ ունեցել են հաղորդակցվելու երկու եղանակ՝

Անմիջական հաղորդակցությունը մարդկանց միջև՝ ժեստերի, ժայռապատկեւների, խոսքի, գրի և գրականության միջոցով

Տեղեկատվության տարածումը և մատուցումը տարածության վրա՝ աղավնի, սուրհանդակ, արդեն ավելի ուշ՝ նամակներ, ՉԼՄ-ներ՝ ռադիո, հեռուստացույց, իսկ այժմ նաև ինտերնետ:

Հաղորդակցման ձևերը հաջորդում էին միմյանց: Թվային տեխնոլոգիաների շնորհիվ այսօր կա նաև հաղորդակցվելու երրորդ եղանակը՝ մուլտիմեդիան, որը հաղորդակցման առաջին երկու տարբերակների համադրությունն է: Օպերատիվության տեսանկյունից ավանդական մեդիան իր տեղը զիջեց սոցիալական ցանցերին և ինտերնետ լրատվական կայքերին: Լուրն այսօր առաջինը հայտնվում է սոցցանցերում, հետո միայն ռադիո, հեռուստացույց, օրաթերթեր:

Գործարար աշխարհը նույնպես ուշի ուշով հետևում է բիզնես տեղեկատվության հոսքին, փորձում ճիշտ կողմնորոշվել լուրերի և տեղեկատվության այդ հորձանուտում:

Ուսումնասիրությունն իրականացնելիս որպես թիրախային խումբ ընտրվել է ինտերնետին և ինտերնետային կայքերի հնարավորությունների մասին ոչ լավատեղյակ ՓՄՁ-ները: Չնայած այդ հանգամանքին հարցմանը մասնակցած ՓՄՁ-ների սեփականատերերը և տնօրենները բավականին լավ էին պատկերացնում այն առավելությունները, որոնք իրենք կարող են ունենալ իրենց բիզնեսում ինտերնետի ավելի արդյունավետ կիրառման արդյունքում:

Հատկանշական է, որ հարցման ընթացքում նրանց հետ իրականացված բացատրական աշխատանքի շնորհիվ նրանցից շատերը ցանկություն հայտնեցին մոտ ապագայում սեփական կայք ունենալ: Նրանք համոզվեցին, որ ՓՄՁ-ների հաջողությունները, զարգացումը ուղակիորեն կախված է երկրում գրանցված դոմենների քանակից: Դրա վառ ապացույցը Գերմանիայի Դաշնությունն է, որտեղ ամեն օր գրանցվում է ավելի շատ դոմեն, քան Հայաստանում այս տարիների ընթացքում:

Արտահայտվեցին կարծիքներ տարբերակված մոտեցում ցուցաբերել գերփոքր բիզնեսի ներկայացուցիչների նկատմամբ դոմենային անունների վաճառքի, հոստինգի տրամադրման և նրանց կայքերի պատրաստման պատվերն ընդունելիս:

Ավելի լավատեղյակները փաստում էին, որ ինտերնետում դեռևս շատ չլուծված խնդիրներ կան՝

Ազատության ճիշտ գնահատում,

Մտավոր սեփականության և հեղինակային իրավունքի ոչ բավարար պաշտպանվածությունը,

Տեղեկատվության անվտանգությունը և այլն

**Նրանք գտնում էին, որ ինտերնետը
Հայաստանում ցավոք բավարար չափով
թափանցելիություն ունենալու
պարագայում՝ մոտ 60 տոկոս, դեռևս շատ ՓՄՁ-
ների համար հասանելի չէ գնային և սոցիալ-
տնտեսական բաղադրիչների առումով:**

**ՓՄՁ-ների շատ տնօրեններ համոզված էին, որ
ինտերնետը Հայաստանի համար այն գործիքն
է, որի շնորհիվ մենք կարող ենք հաղթահարել
մեզ պարտադրված շրջափակումը և դուրս գալ
միջազգային շուկաներ:**

**Հարցվածների ճնշող մեծամասնությունը թեև
փաստում էր, որ ինտերնետը տեղեկատվության
ամենահասանելի միջոցն է, այնուամենայնիվ
ոչներ որոշակի անվստահություն
տեղեկատվական հոսքերի հոսաալիության
վերաբերյալ:**

Ինտերնետը դա դեմոկրատիայի զարգացման և թափանցիկության աստիճանն է տվյալ երկրում: Այդ առումով ինտերնետը պետք է նպաստի վերացնելու տեղեկատվության պակասը, ապահովի թափանցիկություն, մշակութային փոխանակումներ, բիզնես կապերի ընդլայնում, նոր շուկաների ձեռք բերում, երկրի գրավչության բարձրացում, որն էլ իր հերթին կնպաստի ներդրումների և ներդնողների ավելացմանը: Փոքր չէ նաև ձեռնարկություններում էլեկտրոնային կառավարման անցնելու շնորհիվ օպտիմալացնել կոորպորատիվ ծառայությունը, նվազեցնել ծախսերը և հաճախորդներին ավելի բարձր որակի ծառայություններ մատուցել:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹՅՈՒՆ